

MESTO BANSKÁ BYSTRICA

**Návrh strategickej vízie
smerovania kultúry
v meste Banská Bystrica**

Doplnenie materiálu -september 2016

OBSAH

ÚVOD

HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ

ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU

VÝZNAMNÉ PODUJATIA

VYBAVENOSŤ

SUBJEKTY KULTÚRY

SWOT ANALÝZA MESTSKEJ KULTÚRY V BANSKEJ BYSTRICI

VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ

**VYUŽITELNOSŤ PRIESTOROV ROBOTNÍCKEHO DOMU PO
REKONŠTRUKCII**

VYBUDOVANIE STÁLEJ EXPOZÍCIE ZO ZBIEROK ANTONA ANDERLEHO

ÚVOD

Kultúra je verejná otázka. Je ukazovateľom vyspelosti národa a kvality života jeho občanov. Pri jej zanedbaní dochádza k závažným škodám vo fungovaní sociálneho aj ekonomického systému. Kultúrne dedičstvo si každý národ chráni. Hodnoty kultúrneho dedičstva sú ohrozované chátraním a zmenami kultúrnych a spoločenských podmienok. Po "Nežnej revolúcii" prešla naša spoločnosť množstvom ekonomických sociálnych a spoločenských reforiem. V tomto období bolo prijatých niekoľko legislatívnych opatrení týkajúcich sa rozvoja kultúry. Nie je však dostatočne zabezpečená systematická podpora rozvoja miestnej a regionálnej kultúry z verejných zdrojov a postavenie kultúry v spoločenskej praxi. Hlavným predpokladom rozvoja kultúrnych hodnôt, amatérskej tvorby, ľudovej kultúry a rôznych voľnočasových aktivít v meste je dostatok finančných prostriedkov na ich realizáciu. Zmeny a obmedzenie finančných prostriedkov sa negatívne odrazia aj na redukcii zamestnancov, znižovaní kultúrnej ponuky, poklese využiteľnosti a vybavenosti kultúrnych zariadení na účely kultúry, stave technického vybavenia a celkovom poklese návštevnosti kultúrnych zariadení.

Kultúrne dianie v meste musí byť súčasťou sociálno-ekonomického rozvoja a tento rozvoj by mal umožňovať dostatočné financovanie kultúry v meste. V žiadnej krajine sa zabezpečenie kultúrnych potrieb obyvateľstva nezaobíde bez výraznej podpory z verejných zdrojov. Kultúra je komunitná a občianska aktivita a súčasne slobodné kreatívne "podnikanie" a jej nositeľmi sú konkrétni aktéri (jednotlivci i inštitúcie) vo verejnom priestore. Štát či samospráva by preto mali v maximálnej miere nezasahovať do jej obsahu a neobmedzovať prirodzenú konkurenciu a dynamiku. Súčasne ale musíme pamätať na historicky etablované inštitúcie. Jednoduchý a jasný systém však môže túto postupnú reformu naštartovať aj urýchliť, začať môžeme na najnižšej úrovni v mestskej samospráve. V prvom rade a hneď na úvod nehovoríme len o kultúre organizovanej a spravovanej mestom, ale zaraďujeme sem všetky kultúrne aktivity na mape mesta, bez ohľadu na to, kto je ich zriaďovateľom, správcom alebo organizátorom (štát, kraj, mesto, tretí sektor, podnikatelia, jednotlivci), či sú profesionálne alebo amatérske, či sú lokálne alebo medzinárodné. Pri navrhovaní stratégie počítame so všetkou kultúrou v meste ako takom a súčasne vidíme aj „za kultúru“, vstupujeme do širších vzťahov. Investície do kultúrnych organizácií, projektov a infraštruktúry sú totiž investíciami do spoločných hodnôt, do tvorivosti, do rozvoja schopností a vzdelávania, do komunitného života, ale majú samozrejme aj pozitívny dopad na ekonomiku, cestovný ruch a ďalšie oblasti.

Mesto tvorí pre kultúru podmienky a predpoklady, zabezpečuje prístup a podporuje ju, a je optimálne (v prípade, ak má mestské kultúrne stredisko), ak nie je samo organizátorom, keď tak len vo výnimočných prípadoch. Mesto je partnerom a podporovateľom kultúrnych organizácií, nie ich konkurentom. Hlavná tvorivá časť procesu prebieha u organizátorov, nie naopak. Mesto a jeho oddelenie kultúry pôsobí ako koordinátor. Ku kľúčovým úlohám nového oddelenia kultúry patrí komunikácia a pravidelné spoločné stretnutia, budovanie a spravovanie databázy, registra umelcov, kreatívneho priemyslu, súborov, organizácií, podnikateľov s rôznymi filtrami, umožňujúcimi aj rýchle vyhľadávanie a šírenie informácií (veľká časť z nich môže byť prístupná digitálne). Dôležitou súčasťou je čo najväčšia propagácia kultúrnych podujatí prostredníctvom webových portálov, sociálnych sietí a ďalších informačných kanálov, ktoré je zárukou zlepšenia návštevnosti podujatí. Je potrebné vytvoriť identifikáciu dôležitých potenciálov medzi organizátormi a podujatiami. Ktoré akcie, festivaly, prípadne kontinuálne dramaturgické cykly alebo kompetencie sú pre mestskú kultúru kľúčové? V čom je tá-ktorá organizácia dobrá? Identifikácia kľúčových podujatí a organizácií by mala byť aj podkladom pre najväčšiu podporu z grantového systému. Optimálnym spôsobom financovania kultúry je určenie percentuálneho pomeru z ročného mestského rozpočtu.

HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ

Banská Bystrica – srdce stredného Slovenska – leží vo Zvolenskej kotline, v údolí rieky Hron medzi Kremnickými a Starohorskými vrchmi a Poľanou. História mesta sa začala písať v 13. storočí. Z pôvodne slovenskej osady Bystrice – zásluhou niekoľkých rodín saských kolonistov, ktorí na území dnešného mesta prirodzene vytvorili hospodársko-správnú a remeselnícku základňu banskej výroby v tejto oblasti, stúpol význam osady natoľko, že ju kráľ Belo IV. v roku 1255 povýšil na mesto.

Banská Bystrica od udelenia mestských práv prešla viacerými etapami vývoja a trvale sa vpísala nielen do dejín Slovenska. V roku 2010 sa tiež písalo 515. výročie vzniku Thurzovsko-Fuggerovskej spoločnosti. Tento banskobystrický mediarsky podnik so svojim obrovským komplexom spracovateľských závodov, dobre premyslenou organizáciou výroby, hustou sieťou skladov a podvojným účtovníctvom patril k najväčším a najmodernejším ranokapitalistickým podnikom svojho druhu v Európskom baníctve a hutníctve.

Mesto Banská Bystrica bolo, ako jedno z prvých miest na Slovensku, vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Medzi najcennejšie pamätihodnosti patrí areál mestského hradu (Barbakanu), námestie s kostolmi Panny Márie a sv. Kríža, starou radnicou, Matejovým domom, Barbakanom a zvyškami mestského opevnenia. Srdcom mesta je veľké obdĺžnikové Námestie Slovenského národného povstania s Mariánskym stĺpom a šikmou Hodinovou vežou. Námestie ohraničujú honosné meštianske domy, z ktorých sú najvýznamnejšie Beniczkého a Thurzov dom. Pešia zóna z námestia pokračuje aj na Dolnej ulici, kde je kostol sv. Alžbety a Bethlenov dom, v ktorom vyhlásili sedmohradské knieža Bethlena za uhorského kráľa. Historické meštianske domy možno obdivovať aj na Lazovej a Hornej Striebornej ulici. Vzácné výtvarné diela uchovávajú tri objekty Štátnej galérie: Pretórium, Bethlenov dom a dom maliara Dominika Skuteckého.

Do novodobých dejín Slovenska sa mesto zapísalo 29. augusta 1944, keď tu bolo vyhlásené Slovenské národné povstanie - ozbrojený odpor proti fašistickej okupácii. Po oslobodení mesta v druhej svetovej vojne - 26. marca 1945 sa Banská Bystrica stala jedným z troch hospodársko-správnych centier Slovenska. Historické jadro mesta bolo v roku 1955 vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu.

Po zrušení krajov sa mesto rýchlo prispôbilo novým územno-administratívnym pomerom a začalo stavať na bankovníctve, školstve a turistike. Založením Univerzity Mateja Bela 1. júla 1992 sa Banská Bystrica stala jedným z centier vysokoškolského vzdelávania na Slovensku. V školskom roku 2003/2004 študovalo na univerzite 13 788 študentov. V súčasnosti je Banská Bystrica s 76 937 obyvateľmi hospodárskym, administratívnym a kultúrnym centrom stredného Slovenska a sídlom Banskobystrického samosprávneho kraja.

Mesto Banská Bystrica sa vo svojej činnosti v zmysle Zákona o obecnom zriadení zameriava na vytvorenie predpokladov pre fungovanie mestskej kultúry a vytváranie podmienok pre uspokojovanie kultúrnych potrieb obyvateľov mesta. Strategická vízia a ciele mesta v oblasti kultúry sú prioritou oddelenia kultúry mesta Banská Bystrica.

ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU

Poslanie a predmet činnosti

Mesto Banská Bystrica je realizátorom mestskej kultúry, ktorú v plnej miere podporuje. Svojimi aktivitami sa výrazne podieľa na spoločenskom živote Banskej Bystrice, ale aj na podujatiach presahujúcich rámec nášho krajského mesta. Mesto organizuje aj podujatia celoštátneho i medzinárodného charakteru. Pri realizácii významných podujatí, presahujúcich región a pri viacerých festivaloch s celoštátnou i medzinárodnou účasťou spolupracujeme s mnohými odborníkmi, s banskobystrickými školami a partnerskými kultúrnymi a umeleckými inštitúciami. Významná je taktiež spolupráca s médiami.

Dramaturgia by mala vychádzať z vyprofilovaných požiadaviek užívateľov na ponuku kultúry. Na základe týchto potrieb musí byť vytvorená celková koncepcia kultúry. Napriek tomu, mestská kultúra dramaturgicky vychádza z tradičných činností, ako prvoradú povinnosť v súčasnosti vidí v schopnosti prispôbiť svoju ponuku súčasným požiadavkám na kultúru. To sa týka nielen programovej ponuky, ale aj zmeny systému propagácie a celkovej schopnosti prezentovať svoju prácu navonok. Mesto sa vždy snažilo zabezpečiť kvalitné profesionálne umenie pre mestského návštevníka, ale pri neustále sa zhoršujúcich priestorových, ale aj pracovných podmienkach týkajúcich sa vybavenosti jednotlivých oddelení, pracovalo na hranici možného.

Čoraz alarmujúcejší je stav súborov záujmovo- umeleckej činnosti. Naliehavejšie sa vynára potreba vytvárať viac priestoru pre amatérske zoskupenia na území mesta a okolia Banskej Bystrice. Túto úlohu je nutné chápať dvojzmerne. Po prvé je to vytvorenie priestoru na základnú existenciu takýchto zoskupení, to znamená poskytnúť podmienky a priestor na ich fungovanie. Po druhé formou individuálnych predstavení alebo organizáciou pravidelných prehliadok a festivalov poskytovať priestor na ich účinkovanie. Práve ucelená koncepcia kultúrnych festivalov rozmanitého zamerania (zborový spev, tanec, Hudobná jar, folklór, Hudobná jeseň a pod.) sa stala živnou pôdou pre vznik a existenciu viacerých umeleckých súborov. Súbory, ktoré zostali pod správou mesta, majú v dôsledku absencie voľných priestorov nevyhovujúce podmienky na činnosť. Je to úloha, ktorú v dnešnej dobe nikto okrem zariadení typu mestských kultúrnych organizácií na seba neprevezme, pretože je vysoko nezisková. Napriek tomu, ide o dôležitú misiu, pretože existencia takýchto článkov amatérskej kultúry je v súčasnosti ohrozená, čoho dôkazom je stále sa znižujúci počet amatérskych zoskupení v oblasti moderného tanca, folklóru, zborového spevu, divadla, ale aj v iných oblastiach kultúry. Tam, kde došlo k zrušeniu mestskej kultúrnej inštitúcie a presunu kultúrnych aktivít na mestský úrad, sa vždy v dlhodobom horizonte prejavilo zásadnou redukciou kultúrnych aktivít, najmä v oblasti aktívnej kultúrnej činnosti. Preto je našou snahou pri programovej orientácii dôsledne vychádzať z materiálu Stratégia rozvoja kultúry SR na roky 2014 - 2020 a nedopustiť, aby došlo k takejto redukcii. Systematickým prístupom k podpore a rozvoju národnej kultúry a vzrastom kultúrneho priemyslu ako nového ekonomického odvetvia prispejeme k eliminácii negatívnych vplyvov krízy na spoločnosť. Materiál predkladaný v roku 2016 je doplnený v zmysle prijatého PHSR mesta Banská Bystrica na roky 2015– 2023 a novej vízie smerovania kultúry.

VÝZNAMNÉ PODUJATIA

Významné tradičné podujatia, ktoré organizuje Mesto Banská Bystrica, sú: Charitatívny ples mesta Banská Bystrica, Banskobystrická hudobná jar, Festival zborového spevu Viliama Figuša – Bystrého, Medzinárodný dixielandový festival, Kultúrne leto, Radvanský jarmok, Banskobystrická hudobná jeseň, Mikuláš, Banskobystrické Vianoce a vítanie nového roka, predstavenia Mestského divadla - Divadla z Pasáže.

VYBAVENOSŤ

Priestorové a materiálne vybavenie:

Mesto Banská Bystrica má v súčasnosti na uskutočňovanie kultúrnych podujatí k dispozícii priestor Radnice, najmä Cikkerovej siene. Priestor Robotníckeho domu je zrekonštruovaný a využívaný od jari 2016. Priestor Amfiteátra P. Bielika je v dlhodobom prenájme. Okrem toho je v rámci mesta k dispozícii priestor Kultúrneho domu Podlavice, ktorý však nemá technické vybavenie a má vysoké náklady na prevádzku. Tým pádom sú možnosti jeho využitia obmedzené. Iné priestory nachádzajúce sa na území mesta je možné využívať iba prostredníctvom prenájmov. Čo sa týka materiálnej vybavenosti, v meste absentuje prekryté pódium. Mesto pri realizácii podujatí využíva prenájmy pódíí od podnikateľských subjektov. Po dôkladnej analýze bolo zistené, že vlastníctvo pódia je finančne náročnejšie na finančné prostriedky, skladové priestory a odborný obslužný personál, ktorý je nevyhnutný k stavbe pódia.

SUBJEKTY KULTÚRY

Pre mesto Banská Bystrica je charakteristická mimoriadne bohatá tradícia kultúry, množstvo kultúrnych podujatí a kultúrnych aktivít, ktoré vytvárajú a rozvíjajú život v meste. Podľa prieskumu Národného osvetového centra Bratislava je šírka ponuky kultúrnych aktivít a jej pestrosť v meste Banská Bystrica dokonca druhá najširšia v rámci celej Slovenskej republiky. Toto je aj výsledkom infraštruktúry kultúry v meste. Na území mesta v oblasti kultúry pôsobí veľké množstvo subjektov s rôznorodým organizačným zázemím.

SWOT ANALÝZA MESTSKEJ KULTÚRY V BANSKEJ BYSTRICI

Silné stránky

- vysoká profesionálna úroveň a praktické skúsenosti pracovníkov v oblasti kultúry
- kvalitný ľudský potenciál pracovníkov a chuť do práce
- tradícia v oblasti folklóru, zborového spevu a džezu v meste
- podpora kultúry a kolektívov záujmovo-umeleckej činnosti zo strany mesta
- možnosť propagácie cez mestské médiá (Radničné noviny, webové stránky mesta, Newsletter, facebook), výlepné plochy mesta a Informačné centrum mesta
- výchova nastupujúcej generácie v oblasti umeleckého školstva
- široká pestrosť ponuky kultúry a kultúrnych aktivít
- množstvo subjektov pôsobiach v oblasti kultúry
- existencia uceleného systému umeleckého školstva v meste
- sústredenie vysokého školstva v meste a sieť gymnázií, stredných škôl, učilišť a základných škôl

- využitie potenciálu žiakov a študentov na vlastnú tvorbu, poskytovanie zvýhodneného vstupného pri návšteve kultúrnych podujatí
- medzinárodné kontakty mesta, spolupráca s partnerskými mestami
- slávna história
- mnoho národných kultúrnych pamiatok a pamätihodností
- atraktívne a kvalitné podujatia počas roka
- Štátna opera ako reprezentant vysokej kultúry a nie obvyklý jav v krajských mestách
- mnoho subjektov verejného i súkromného sektora pôsobiacich v oblasti kultúry, úspešná reprezentácia vlastnej kultúry aj mimo mesta

Slabé stránky

- alarmujúci nedostatok priestorov s väčšou kapacitou sály
- nefunguje dom kultúry
- ako jediné krajské mesto nemáme veľkokapacitný krytý priestor pre kultúrne podujatia, konferencie
- nespokojnosť občanov mesta s kultúrno-spoločenskými podujatiami v nevhodných priestoroch (Športová hala Štiavničky, zimný štadión, auly vysokých škôl)
- vysoké prevádzkové náklady zastaraných priestorov
- nedostatočné a zastarané technické vybavenie priestorov na realizáciu podujatí v oblasti kultúry
- architektonické bariéry pre prístup imobilným používateľom v týchto priestoroch
- nemožnosť vykazovať akýkoľvek zisk pri organizovaní podujatí v prenajatých priestoroch
- veľmi slabé pokrytie kultúrou na sídliskách Radvaň, Sásová
- nedostatočná koordinácia subjektov pôsobiacich v oblasti kultúry
- nevydanie monografie mesta
- nespokojnosť s možnosťami trávenia voľného času v oblasti kultúry (nárast nespokojnosti o 11 % oproti roku 2006)

Príležitosti

- finančné prostriedky EÚ, Ministerstva kultúry SR, nadácií a ďalších subjektov podporujúcich miestnu kultúru
- eurofondy
- rozvoj kreatívneho priemyslu, jeho podpora zo strany EÚ
- podpora EÚ kreatívnemu priemyslu - nové možnosti uplatnenia a pracovných príležitostí v oblasti umenia a dizajnu
- zrekonštruovaná budova Robotníckeho domu, ktorá prispieva k zachovaniu kultúrneho dedičstva a k rozvoju kultúrnej činnosti v regióne
- využívanie netradičných priestorov (Park pod Pamätníkom SNP, Mestský park, záhrady a historické exteriéry či interiéry ap.)
- mladí ľudia sú "virtuálni" - zbehlí v priestore internetu (pomerne ľahký spôsob komunikácie s nimi)
- záujem rodín s malými deťmi o spoločné trávenie voľného času
- možnosti zahraničnej spolupráce - mesto Banská Bystrica má v zahraničí 19 partnerských miest a 3 spolupracujúce mestá

Ohrozenia

- existencia sezónnosti v rámci návštevnosti
- zlé sociálne postavenie občanov v regióne, nízka kúpyschopnosť

- pretrvávajúce nedostatočne účinného systému podpory miestnej kultúry zo strany štátu
- rozvoj tzv. „masovej“ kultúry na úkor tradičných podujatí
- nedostatočná štátna podpora kultúry z dôvodu nedostatku financií
- komercializácia kultúry
- nedostatok finančných prostriedkov
- znižujúci sa počet spojov z iných miest a destinácií, čo znemožňuje návštevníkom z regiónu navštevovať kultúrne podujatia v Banskej Bystrici
- lepšia poloha mesta Zvolena
- zmena klímy (zimné a letné extrémny - ohrozenie sezónnych aktivít organizovaných vo vonkajšom priestore)
- pri nepriaznivých poveternostných podmienkach zlá dostupnosť z okolitých obcí a okolitého regiónu na podujatia v meste
- nezáujem médií o pozitívne správy
- systém parkovania v meste ohrozuje mobilitu občanov aj návštevníkov
- rýchle životné tempo, nedostatok času a energie na návštevu kultúrnych podujatí alebo zapájanie sa aktívne do záujmovej činnosti
- ponuka ľahkých atraktivít (PC, obchodné centrá), návštevy obchodných centier ako forma trávenia voľného času mladých ľudí, rodín s deťmi
- podiel verejných výdavkov na kultúru z hrubého domáceho produktu sa v SR znižuje
- chýbajúca štátna systémová podpora novej tvorby

V rámci tvorby PHSR mesta Banská Bystrica na roky 2015- 2023 boli v pracovnej skupine pre ľudské zdroje pomenované najväčšie problémy v meste. Nasledovné z nich sa týkajú kultúry:

- nedostatočná koordinácia podujatí a inštitúcií a vzájomná informovanosť
- katastrofálny stav budov a areálov v oblasti kultúry a voľného času
- nedostatok možností trávenia voľného času
- nevyužitý potenciál mladých, vzdelaných ľudí

V zmysle prijatého PHSR a akčného plánu pre oblasť KULTÚRY je potrebné prioritne sa zamerať na :

- kultúrny a kreatívny priemysel,
- analyzovať a zhodnotiť potenciál pre rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu v meste,
- budovať sieť platforiem kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

V oblasti kultúra je víziou mesta, aby v Banskej Bystrici bolo o 20 rokov zachované, prezentované, rozvíjané a podporované kultúrne bohatstvo mesta a jeho ľudí a obyvatelia mali na výber rozmanité kultúrne aktivity.

Cieľom strategickej vízie mesta je

- zvýšiť spokojnosť občanov s ponukou kultúry v meste,
- podporiť zlepšenie technického a prevádzkového stavu objektov využívaných na organizovanie kultúrnych podujatí,
- podporiť starostlivosť o kultúrne dedičstvo v meste - obnovu, rekonštrukciu a dlhodobu udržateľný rozvoj pamiatkových objektov,
- vytvoriť podmienky na zlepšenie ponuky kultúrnych podujatí v meste,
- organizovať pravidelné stretnutia na koordináciu podujatí organizovaných rôznymi inštitúciami v meste,
- vybudovať multifunkčnú halu na kultúrne podujatia, konferencie a športové podujatia,

- zvýšiť spokojnosť občanov s informovanosťou o kultúrnych podujatiach a záujmovo-umeleckej činnosti

VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ

Vízia mesta Banská Bystrica pre kultúru bola dopracovaná v zmysle prijatého Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Banská Bystrica na roky 2015 - 2023. Je výsledkom spolupráce a dohody pracovnej skupiny pre ľudské zdroje v meste.

Programová činnosť

- prispôbiť činnosť mestskej kultúry priestorovému vybaveniu v meste Banská Bystrica
- organizovanie podujatí v alternatívnych priestoroch, ale aj v parkoch a záhradách
- zamerať sa aj na organizovanie menších komornejších programov
- zamerať sa na voľnočasové aktivity detí a mládeže, súťaže pre žiakov základných a stredných škôl
- pokračovať v organizovaní tradičných podujatí: Novoročný koncert, Hudobná jar, Kultúrne leto, Radvanský jarmok, Hudobná jeseň, Dixielandový festival, Festival zborového spevu, Banskobystrické Vianoce atď.
- organizovanie podujatí pre zdravotne postihnutých a sociálne slabších občanov
- vytvoriť podmienky pre zápis Radvanského jarmoku do kultúrneho nehmotného zoznamu UNESCO

Dlhodobá vízia

- výstavba a prevádzkovanie nového multifunkčného využiteľného centra na kultúru Banskej Bystrice

Strategické ciele

- kultúrne využitie zrekonštruovaného Robotníckeho domu
- aktívnejšie využívanie štandardne vybavených priestorov pre šírenie miestnej kultúry
- rozvíjanie hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska vo všetkých oblastiach
- ústne tradície a prejavy vrátane jazyka ako prostriedku nehmotného kultúrneho dedičstva
- interpretačné umenie, spoločenské zvyky, rituály a slávnosti, poznatky a obyčaje súvisiace s vesmírom, tradičné remeselníctvo
- zachovanie a sprístupnenie kultúrneho dedičstva, aktualizovať koncepciu ochrany pamiatkového fondu s dôrazom na zachovanie najvhodnejších súčastí kultúrneho dedičstva, najmä pamiatok a lokalít zapísaných v Zozname svetového kultúrneho dedičstva Unesco
- vytváranie podmienok na dobudovanie centrálnej databázy informácií o tradičnej kultúre
- zapájanie subjektov územnej samosprávy do systému zhromažďovania dokumentácie pamiatok prostredníctvom inventarizácie (významné osobnosti, umelecké diela vo verejnom priestore na území mesta, pamätihodnosti mesta, hroby významných osobností, vojnové hroby a iné pietne symboly...)
- vytvorenie funkčného systému viaczdrojového financovania kultúry z podielových daní, dotácií a sponzorských darov formou účelovo viazaných prostriedkov, získavanie mimorozpočtových zdrojov (reformácia dotačného systému v podmienkach samosprávy)
- vytvorenie ekonomického modelu s využitím kreatívneho priemyslu, podpora kreatívnej umeleckej činnosti

- sprístupňovať a prepájať formy hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva na jednom kultúrnom podujatí
- vytvoriť priestor pre vlastné podnikateľské aktivity v oblasti kultúry v podmienkach samosprávy s využitím potenciálu všetkých zložiek kreatívneho priemyslu
- prehlbovanie a skvalitňovanie spolupráce s inými subjektmi
- rozvíjanie foriem šírenia kultúry na sídliskách Radvaň a Sásová, Podlavice
- zlepšenie kvality organizovaných kultúrno-výchovných podujatí
- zlepšenie podmienok pre zmysluplné využitie voľného času, najmä detí a mládeže
- vytváranie príležitostí pre talenty
- využívanie marketingových nástrojov na zvyšovanie počtu návštevníkov
- rozvíjanie spolupráce s družobnými mestami v oblasti výmeny kultúrnych hodnôt
- zabezpečiť vysokú umeleckú úroveň programov a vlastných kolektívov neustálym vplyvom šírenia kvalitnej kultúry na širokú divácku verejnosť a prostredníctvom organizovania podujatí rôznych žánrov vytvoriť z Banskej Bystrice kultúrno-spoločenské centrum
- osobitnú pozornosť venovať práci so špecifickými skupinami obyvateľstva

VYUŽITEĽNOSŤ PRIESTOROV ROBOTNÍCKEHO DOMU PO REKONŠTRUKCII

Projekt rekonštrukcie Robotníckeho domu bol realizovaný pomocou nenávratného finančného príspevku z Regionálneho operačného programu - z výzvy zameranej na posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov zvýšením kvality služieb poskytovaných pamäťovými a fondovými inštitúciami a revitalizáciou významných pamiatkových objektov s prioritou zvýšiť atraktivitu a dostupnosť služieb voľného času pre rôzne skupiny obyvateľstva rekonštrukciou Robotníckeho domu.

Táto výzva nebola schémou štátnej pomoci určenej na podporu podnikania v oblasti kultúry, pričom generovanie príjmov výstupmi a výsledkami projektu nemohli byť zahrnuté do výpočtu finančnej analýzy v žiadosti o NFP.

Hlavným cieľom bolo zlepšiť podmienky pre aktívny oddych občanov a aktívne trávenie pobytu a voľného času pre návštevníkov a na kultúrno-spoločenské a osvetové účely, na čo boli zamerané aj jednotlivé aktivity projektu počas jeho realizácie.

V súlade so zmluvou o poskytnutí NFP je správcom budovy ZAaRES, ktorý je zároveň zodpovedný aj za udržateľnosť projektu, pričom finančná udržateľnosť má byť zabezpečená hlavne z prostriedkov mesta a mestského rozpočtu, mzdové a prevádzkové náklady na činnosť strediska sú zabezpečené tiež z rozpočtu mesta. Bez finančnej pomoci mesta nie je možné udržateľnosť projektu zabezpečiť, ale zároveň to znamená, že množstvo realizovaných aktivít sa odvíja od možností a výšky rozpočtu Mesta, ako aj prípadných partnerov.

Zároveň využívanie Robotníckeho domu môže byť len v súlade s účelom, na ktorý mu bol schválený nenávratný finančný príspevok (NFP), t.j. nie je možné ho poskytovať na komerčné aktivity rôznym subjektom, ktoré majú vo svojej činnosti podnikanie v oblasti kultúry za účelom tvorby zisku.

Využívať ho môžeme len na projekty verejnoprospešného charakteru, ktoré je možné robiť v partnerstve s rôznymi subjektmi (napr. neziskové organizácie, občianske združenia, základné školy, UMB, Akadémia umení, nadácie, záujmovo-umelecké krúžky, ľudové súbory, tvorivé dielne, dobrovoľníctvo, amatérske zoskupenia atď.) a kultúrno-spoločenské podujatia zamerané na výchovnovzdelávaciu a osvetovú činnosť. Zároveň sa má naplniť databáza významných obyvateľov, dejateľov, podujatí a inštitúcií mesta z dostupných archívov a prezentovať ich v sieni slávy. T.j. počas 5 rokov udržateľnosti projektu Mesto musí preukázať využívanie zrekonštruovaného objektu, vybavenia, na ktoré mu boli poskytnuté financie z EU tak, aby bolo nespochybniteľné, že sú využívané na cieľ a účel schválenej žiadosti o NFP.

Zároveň počas 5 rokov udržateľnosti projektu Robotnícky dom nesmie tvoriť zisk, nesmie sa objekt prenajímať na komerčné aktivity, ale aktivity realizované v RD musí realizovať oficiálny správca budovy resp. Mesto prípadne s partnermi, čo bolo zadeklarované aj v žiadosti o NFP. Spolupôsobenie Mesta ako žiadateľa o NFP je na báze partnerstva a spolupráce pri realizácii aktivít udržateľnosti projektu na základe zmluvy, v ktorej sú zakotvené povinnosti Zaarusu pri realizácii aktivít udržateľnosti projektu.

Toto obmedzuje využívanie Robotníckeho domu formou prenájmu majetku inému právnomu subjektu bez jednoznačného zmluvného zachovania účelového využitia majetku, resp. pri poskytnutí neoprávneného zvýhodnenia akémukoľvek subjektu.

V prípade identifikovania nezrovnalostí, generovania výrazného čistého príjmu, resp. nedosiahnutia zmluvne záväzných výsledkových ukazovateľov projektu by to bolo považované za podstatné porušenie zmluvy o NFP s následkom odstúpenia od zmluvy o NFP a požadovania vrátenia vyplateného NFP Riadiacim orgánom ROP.

VYBUDOVANIE STÁLEJ EXPOZÍCIE ZO ZBIEROK ANTONA ANDERLEHO

Kultúrnej verejnosti nielen doma, ale aj v zahraničí je Banská Bystrica okrem iného známa predovšetkým bábkarstvom, bábkami a bábkami. Takmer sto rokov tu pôsobili tri generácie bábkarov Anderlovcov (pôvodom z Radvane).

Z hľadiska celkového kultúrno-spoločenského rozvoja mesta, ale aj v kontexte rozvoja miestnej i regionálnej kultúry, cestovného ruchu a turizmu, je preto veľmi dôležité zúžitkovať tento potenciál mesta Banská Bystrica (ako Genius loci bábkarstva) v podobe multikultúrneho projektu, zameraného na pokračovanie, dokumentáciu, propagáciu, ochranu a revitalizáciu tejto časti nášho nehmotného kultúrneho dedičstva.

Samospráva spracováva projekt Anderleho cesta, putovanie za bábkou v Banskej Bystrici. Postupne vznikne stála expozícia bábok v priestoroch Radvanského kaštieľa. Jedno zo zastavení bude v priestoroch Radnice na Námestí SNP a časť aktivít sa bude realizovať v priestoroch Robotníckeho domu.

ZÁVER

Kultúra vzniká v interakcii troch faktorov: umeleckých zručností, vnútorne motivovaného obsahu a podporného prostredia. Tvorivosť predpokladá slobodu vyjadrenia, odvahu improvizovať a experimentovať.

Zdravá a bohatá kultúra je dôležitým prvkom pri utváraní individuálnej i národnej identity. Pre kultúru je potrebné vytvoriť v spoločnosti postavenie zodpovedajúce jej vitálnej funkcii. Je nutné zabezpečiť podmienky na to, aby mohli byť všetky prvky kultúry zachytené, podporené a prispievali k rastu spoločnosti.